

TAPATYB S POLITIKA (ANGL. K. IDENTITY POLITICS) – tai praktika, kai politika yra grindžiama asmenin s tapatyb s suvokimu. Terminas reiškia ir tai, kad tapatyb yra svarbi politikai bei politiniams jud jimams ir kad politin s organizacijos tur t remtis tapatybe.

Politiniai jud jimai, besiremiantys tapatybe, tokie kaip moter emancipacijos, g j ir lesbie i bei juod j pilietini teisi jud jimai, r m si prielaida, kad manoma kalb ti apie moteris, g jus, lesbietes ir juoduosius kaip grupes su savita bendra patirtimi, kad egzistuoja atpažistamos moter , g j , juod j ir pan. tapatyb s, ties kuriomis galima solidarizuotis. Pirmiausia T.P. pasitelk etnin s ir seksualin s mažumos, siekdamos sukurti vientisas ir veiksmingas politines bendruomenes. Šiose bendruomen se tapatyb l m politini veiksm pob d .

T.P. yra taip pat siejama su „pripažinimo politika“ arba politin mis kovomis, nukreiptomis prieš tam tikr tapatybi , pvz. moter , lesbie i , transeksual , šmeižim ir juodinim . Tod l tapatybe besiremiantys jud jimai iškilo dvidešimto amžiaus antroje pus je Vakaruose kaip siekimas kovoti prieš prietarus bei diskriminacij ir perkurti dominuojan ius kult rinius diskriminuojam grupi vaizdinius.

Devintame praeito amžiaus dešimtmetyje T.P. buvo pasidariusi dominuojan ia radikali politini jud jim forma JAV ir Didžiojoje Britanijoje. T.P. išdava buvo dvipras m : viena vertus, ji skatino nauj grupuo i , toki kaip ne gali j , atsiradim , ta iau, antra vertus, padar politin solidarum tarp skirting tapatyb s grupi sunkiai imanom .

Feministin teorija ir politika traktuoja T.P. nevienareikšmiškai. Pasipriešinimas šiai politikai gali b ti suskirstytas dvi kategorijas. Pirmiausia, ir kairieji, ir liberalai teigia, kad telkiantis ties T.P. iškeliamas skirtumas, d mesys nukreipiamas nuo klasinio solidarumo ir kartu prarandama galimyb kurti progresyvi politin daugum . Antra, manoma, kad vientisos ir vieningos tapatyb s s voka t ra tik iliuzija, besiremianti abejotinomis modernaus amžiaus prielaidomis. Iš tikr j tapatyb , primesta takiam ir atviram subjektyvumui, priver ia subjektus lengviau pasiduoti dominuojan ioms ideologijoms ir disciplinarin ms technikoms. Prisirišimas prie tapatyb s yra patologinis atsidavimas viktimizacijai užuot jud jus link laisv s. Vadinasi, tapatybe besiremi politiniai jud jimai iš anksto užkerta galimyb radikaliai pakeisti ras s, lyties, seksualumo s vokas ir praktikas. T.P. kritik manymu, išsilaisvinimas yra susij s ir su išsilaisvinimu nuo tapatyb s užuot vis labiau tvirtinant tapatybes, sukurtas dominavimo ir priespaudos s lygomis.

Šiuo metu vis labiau nebesutariama d l pa ios tapatyb s kaip socialinio jud jimo pamato reikšm s. Poststrukt ralizmo teoretikai, kaip ir kai kurios feministin s politikos proponent s, kritikuoja iš anksto egzistuojan i tapatyb kaip „nat ral “ pamat politinei veiklai. Politiniai jud jimai, besiremiantys tapatybe, kaltinami esencializmu. Bet koks tapatyb s pabr žimas ir išk limas darosi problematiškas. Ta iau vieni tyrin tojai ir aktyvistai vis dar mano, kad stabilios tapatyb s kategorijos turi suteikti pamat politinei veiklai, kiti teigia, kad tokios kategorijos negali apr pti žmoni patirties takumo ir daugialypiškumo. Pasak kai kuri *queer* teoretik , tapatyb s yra visada daugialyp s, tod l egzistuoja be galo daug tapatyb s kombinacij . Dar daugiau. Bet kokios tapatyb s konstrukcija yra nepastovi, ribojanti ir sutartin . Ta iau garsi *queer* studij atstov Judith Butler neabejoja, kad tapatyb s dekonstravimas nereiškia T.P. pabaigos. Pasak jos, dekonstravus tapatyb , supolitinamos pa ios s vokos, kuriomis tapatyb išsakoma. Butler teigimu, tapatyb s destabilizavimas, ly i sukonstruotumo ir dirbtinumo atskleidimas yra politiškai subversyvus aktas.

Žinoma marksist Chantal Mouffe si lo dar radikalesn T.P. galimyb . Mouffe manymu, tapatyb s, kurios mobilizuojamos politiniams tikslams (tai gali b ti ir lytin tapatyb , ir tapatyb , besiremianti seksualine orientacija ar etnin bei rasin tapatyb) n ra tiesiogin s vientiso fiksuoto subjektyvumo išraiškos. Priešingai, m s subjektyvumai charakterizuotini

kaip sud tingi, daugialypiai ir dinamiški, niekada visiškai neatitinkantys m s politini tapatybi . Tad T.P. gali b ti suvokiama kaip atviras potencialiai besikei ian i solidarum tinklas. Tai reiškia ir tai, kad, pavyzdžiui, feministinis veiksmas, Mouffe žodžiais tariant, nesiremia kova už moter teises, bet koncentruojasi ties vis diskurs , praktik ir socialini santyki , kurie konstruoja „moters” kategorij taip, kad ji implikuoja subordinacij , transformavimu.

Nepaisant T.P. kritikos, ji tebeegzistuoja vairiomis formomis. T.P. r m jai teigia, kad neb tina nei esencialistiškai traktuoti tapatyb s, nei atsiduoti separatizmui. J manymu, jud jimai, pabr žiantys skirtumus, taip pat remiasi modernistin mis prielaidomis apie tai, kad, siekdami kovoti už savo teises, visi pilie iai turi b ti fundamentaliai tokie pat. Kita vertus, nors tapatyb s yra dinamiškos, jos vis tiek lieka fundamentaliu dabartin s socialin s realyb s aspektu. T.P. yra papras iausiai m ginimas atskleisti, kad socialin tapatyb kuria politin skirtum , kur visada reikia atsižvelgti.

Žr. Tapatyb , esencializmas, poststrukt ralistin kritika, feminizmas, *queer* teorija, Judith Butler

Literat ra:

Appiah, K.A., H.L. Gates, *Identities*. Chicago, IL: U of Chicago P, 1995.

Ferguson, Russell, Martha Gever, Trinh T. Minh-ha ir Cornel West, ed. *Out There: Marginalization and Contemporary Cultures*. Cambridge, Mass.: The MIT Press, 1990.

Meyes, Diana Tietjens. ed. *Feminist Social Thought: A Reader*. New York: Routledge, 1997.

Nicholson, Linda, Steven Seidmen, ed. *Social Postmodernism: Beyond Identity Politics*. Cambridge: Cambridge UP, 1995.

Young, I. M. *Justice and the Politics of Difference*. Princeton: Princeton UP, 1990.

A. Tereškinas